

ISTANBUL TICARET ODASI

EKONOMİK VE SOSYAL ARASTIRMALAR SUBESİ

İRAN ÜLKE ETÜDÜ

Güncelleme Tarihi: 08 Ağustos 200

ETÜD NO :616 – S.O.

I- GENEL BILGILER

Resmi Adı	: Iran Islam Cumhuriyeti
Yönetim Sekli	: Cumhuriyet
Cografı Konumu	: Güney Asya'nın batısında yer alan ülkenin kuzeyinde Azerbaycan ve Türkmenistan ve Ermenistan ile Hazar Denizi, batısında Türkiye ve Irak, güneyinde İran Körfezi doğusunda Umman Körfezi, Pakistan ile Afganistan bulunmaktadır.
Zaman Ayarı	: GMT' den 3 saat ileridir.
Yüzölçümü	: 1.648.000 km ²
Nüfusu	: 69.7 Milyon (2005) Nüfusun büyük çoğunluğu ülkenin kuzey ve doğusunda yoğunlaşmıştır. Yaklaşık 2/3'ü kırsal kesimde yaşamaktadır.
Nüfus Yoğunluğu	: 42.2 kişi / km ² (2005)
Baskent	: Tahran (6.5 Milyon kişi)
Önemli Şehirleri	: İsfahan (1.1 milyon kişi), Meshed (1.7 milyon kişi), Tebriz (1 milyon kişi), Siraz (965 bin kişi) ve Ahvaz (724 bin kişi)
İklimi	: Kıtasal iklim hakimdir. Kuru bir havası vardır. En sıcak ayı Temmuz, en soğuk ayı Ocak' dir.
Dil	: Resmi dil Farsça'dır. Basta Türkçe olmak üzere Arapça ve Kürtçe konuşan nüfus mevcuttur.
Ticari Dil	: Türkçe, Kürtçe, Arapça, İngilizce, Fransızca ve Almanca ticari çevrelerde kullanılmaktadır.
Din	: İslam

II- EKONOMİK GÖSTERGELER

Yillar	2002	2003	2004	2005
GSYIH (Milyar ABD \$) (Gayri Safi Yurtiçi Hasıla)	114.3	125.2	161.3	177.3
Kisi Basi GSYIH (ABD \$)	1.746	1.835	2.344	2.543
Reel GSYIH büyüme hizi (%)	7.6	6.0	5.6	4.8
Enflasyon (tüketici fiyatlarıyla) (%)	14.3	16.2	14.8	16.0
Rezervler (Altın hariç-Milyar ABD \$)	22.3	23.7	32.7	39.8
Nüfus (Milyon kisi)	67.6	68.2	68.8	69.7
Para Birimi = Riyal (IRR)	1 \$ = 9.48 IRR (10.02.2006) 1YTL= 6.50 IRR			

Tarım

: Ülkenin büyük bir bölümünün kurak ve tarıma elverişli olmamasına rağmen ekilebilir alanlarda her tür ürün yetistirilebilmektedir. Ülkenin her bir bölgesi farklı bir iklime sahiptir. Buğday, arpa her bölgede yetişirken, pirinç kuzey bölgesinde yetismektedir. Kuzistan bölgesinde hurma, orta kısımlarda ve güneydeki bölgelerde muz, mango, portakal, elma, mandalin, kiraz ve kayısı yetismektedir. İran karpuzu tarım ürünlerinde önemli bir konuma sahiptir. Balıkçılık sektörü devletin tekelinde olup kıyılarda yaşayan halk kendi tüketimleri için avlanabilmektedir. İran'ın deniz ürünleri yüksek kaliteli sayılabilen ürünlerdir.

- Petrol** : Petrol üreten bir ülke konumunda olan İran 1988-1999 dönemleri on yıllık Kalkınma Planına göre 3.1 milyon varil/yıl olan kapasite ikinci bes yılda 3.6 milyona yükseltilmiştir. Ortalama yıllık petrol üretimi % 3.7 oranında bir artış göstermektedir.
- Sanayi** : Sanayi açısından İran endüstrisi üç bölümde değerlendirilebilir. Ağır sanayi orta ölçekli sanayiler ve el sanatları.

III- GENEL OLARAK DIS TICARETI

DIS TICARETI (Milyar ABD Doları)				
Yıllar	İhracatı	İthalatı	Ticaret Hacmi	Ticaret Dengesi
1995	18,3	12,6	30,9	5,7
1996	21,3	15,0	36,3	6,3
1997	20,0	15,5	35,5	4,5
1998	13,1	13,8	26,9	-0,7
1999	19,7	13,5	33,2	6,2
2000	26,2	15,0	41,2	11,2
2001	23,6	17,2	40,8	6,4
2002	28,1	23,7	51,8	4,4
2003	34,0	29,5	36,5	4,5
2004	44,4	36,6	81,0	7,8
2005	54,0	42,5	96,5	11,5

- Baslıca İhracat Yaptığı Ülkeler** : Japonya, Almanya, İtalya, Hollanda, Fransa.

Baslica Ithalat Yaptigi Ülkeler : Almanya, Birlesik Arap Emirlikleri, Japonya, Fransa, Italya, Ingiltere, ABD.

Baslica Ihraç Ürünleri : Ham petrol, petrol ürünleri, dogal gaz, hali, pamuk, taze ve kuru meyveler.

Baslica Ithal Ürünleri : Makine ve teçizat, ulasim araçlari, gida maddeleri, demir-çelik ürünleri, kimyasal maddeler, kagit, canli hayvan, tekstil ürünleri, hammaddeler.

IV- TÜRKİYE İLE TICARI İLİSKİLERİ :

TÜRKİYE - İRAN TICARI İLİSKİLERİ (Milyon ABD Doları)				
Yıllar	Türkiye'nin İhracati	Türkiye'nin İthalati	Ticaret Hacmi	Ticaret Dengesi
1996	297.5	806.3	1.103,8	-508,8
1997	307.0	646.4	953,4	-339,4
1998	194.6	433.0	627,6	-238,4
1999	157.8	636.0	793,8	-478,2
2000	235.7	815.7	1.051,4	-580,0
2001	353.5	839.7	1.193,2	-486,2
2002	308.0	920.4	1.224,4	-612,4
2003	531.1	1,858.0	2.389.0	-1,326.9
2004	813.0	1,962.0	2,775.0	-1,149.0
2005	820.0	3,175.0	3,995.0	-2,355.0
2006(5ay)	363.0	1,920.0	2,283.0	1,557.0
<i>Ticaret dengesi Türkiye açısından değerlendirilmektedir.</i>				

Kaynak: DIE

TÜRKİYE'NİN BASLICA FASILLAR ITIBARIYLA İRAN'A IHRACATI (ABD \$)		
Fasil No	Açiklamasi	2005
87	MOTORLU KARA TASITLARI, BUNLARIN AKSAM VE PARÇALARI	96.969.238,00
84	KAZAN; MAKINA VE CİHAZLAR, ALETLER, PARÇALARI	90.658.671,00
24	TÜTÜN VE TÜTÜN YERINE GEÇEN İSLENMİS MADDELER	56.539.657,00
72	DEMİR VE ÇELİK	55.420.821,00
27	MINERAL YAKITLAR, MINERAL YAĞLAR VE MÜSTAHSALLARI, MUMLAR	51.216.605,00
85	ELEKTRİKLİ MAKINA VE CİHAZLAR, AKSAM VE PARÇALARI	47.958.638,00
44	AGAÇ VE AGAÇTAN MAMUL ESYA; ODUN KÖMÜRÜ	41.475.263,00
39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL ESYA	39.786.048,00
73	DEMİR VEYA ÇELİKTEN ESYA	38.002.444,00
55	SENTETİK VE SUNİ DEVAMSIZ LİFLER	30.865.973,00

TÜRKİYE’NİN BASLICA FASILLAR İTİBARIYLA

İRAN’DAN İTHALATI (ABD \$)

Fasil No	Açiklamasi	2005
27	MINERAL YAKITLAR, MINERAL YAĞLAR VE MÜSTAHSALLARI, MUMLAR	3.048.354.778,00
39	PLASTİK VE PLASTIKTEN MAMUL ESYA	30.261.612,00
26	METAL CEVHERLERİ,CÜRUF VE KÜL	13.669.488,00
74	BAKIR VE BAKIRDAN ESYA	10.230.602,00
54	DOKUMAYA ELVERİSLİ SUNİ VE SENTETİK LİFLER	9.382.254,00
41	HAM POSTLAR,DERİLER (KÜRKLER HARIÇ) VE KÖSELELER	8.299.171,00
74	BAKIR VE BAKIRDAN ESYA	10.230.602,00
25	TUZ, KÜKÜRT, TOPRAK VE TASLAR, ALÇILAR VE ÇİMENTO	5.145.966,00
38	MUHTELİF KİMYASAL MADDELER	4.745.750,00
84	KAZAN;MAKİNA VE CİHAZLAR,ALETLER,PARÇALAR	4.569.629,00

TÜRKİYE'NİN İLK ON ÜRÜN İTİBARIYLA İRAN'A İHRACATI (ABD \$)	
ÜRÜNLER	2005(11 AYLIK)
TÜTÜNDEN MAMUL SİGARALAR	34.929.343,00
BENZİN (95=< OKTAN <98, KURSUN MIKTARI LITREDE 0,013 GR'I GEÇMEYEN)	34.348.276,00
ÇEKİCİLER; YENİ, YARI RÖMORKLAR İÇİN	27.639.923,00
DİZEL/YARI DİZEL YENİ TASITLAR (5 TON <TAS.KAP.< 20 TON)	24.013.107,00
DİĞER TÜTÜNLER, SİGARALIK	21.610.314,00
DEMİR/ÇELİKTEN DİĞER DİKİSLİ BORULAR	18.579.383,00
BENZİN (95=< OKTAN <98, KURSUN MIKTARI LITREDE 0,013 GR'I GEÇMEYEN)	15.520.000,00
SÜREKLİ DÖKÜM KÜTÜKLER (%0, 25=<KARBON<%0, 6, GENİSLİK<2KALINLIK	14.400.000,00
SENTETİK VE SUNİ DEVAMSIZ LİFLER	13.311.567,00
AKRİLONİTRİL	13.268.647,00

TÜRKİYE'NİN İLK ON ÜRÜN İTİBARIYLA İRAN'DAN İTHALATI (ABD \$)	
ÜRÜNLER	200 (11 AYLIK)
HAM PETROL (DAMITMA SON NOKTASI 270 OC OLAN, HAFİF PETROL ÜRÜN ORANI)	2.232.645.088,00
MINERAL YAKITLAR, MINERAL YAĞLAR VE MÜSTAHSALLARI, MUMLAR	778.069.299,00
PETROL GAZI (LPG) (SİVİLİSTİRİLMİS)	24.709.823,00
DEMİR CEVHERLERİ (AGLOMERE EDİLMEMİS)	13.603.834,00
POLİPROPİLEN (İLK ŞEKİLDE)	8.981.799,00
KOYUNLARIN PİKLE DERİLERİ, YÜNÜ ALINMİS	7.276.004,00
DİĞER BİTÜMENLİ TASKÖMÜRÜ	6.227.067,00
BAKİR DÖKÜNTÜ VE HURDALARI, RAFİNE EDİLMİS BAKİRDAN OLANLAR	6.061.592,00
YÜKSEK YOGUNLUK POLİETİLEN (ÖZGÜL KÜTLESİ = >0,94)	5.962.907,00
NAYLON/DİĞER POLİAMİD TEKSTÜR.İPLİK (DİK.HARIÇ)	5.677.597,00

Kaynak:DİE

**IRAN ILE IMZALANAN YÜRÜRLÜKTEKİ BELLİ BASLI
ANLASMALAR**

- Türkiye Cumhuriyeti ile Iran Islam Cumhuriyeti Arasinda Ticaret Anlasmasi
Karar Tarihi : 29.4.1997 Karar No. 97/9427
Resmi Gazete Tarihi : 11.6.1997 Resmi Gazete No: 23016
- Türkiye Cumhuriyeti ile Iran Islam Cumhuriyeti Arasinda Uluslararası Karayolu
Tasimaciligi Anlasmasi
Karar Tarihi : 2.6.1980 Karar No. 8/919
Resmi Gazete Tarihi : 7.6.1980 Resmi Gazete No: 17010
- Türkiye Cumhuriyeti ile Iran Islam Cumhuriyeti Arasinda Deniz Ticaret Seyrüsefer
Anlasmasi
Karar Tarihi : 29.4.1997 Karar No. 97/9421
Resmi Gazete Tarihi : 15.6.1997 Resmi Gazete No: 23020